

23.

UMIEJĘTNOŚĆ PRACY W ZESPOLE

I. PROSPEKT WARTOŚCI

Praca zespołowa jest połączeniem wysiłku i umiejętności kilku osób mających wspólny cel. Jednym z podstawowych warunków efektywnej pracy grupowej jest dobra komunikacja. We wspólnym działaniu ważny jest właściwy podział zadań, partnerstwo, poczucie przynależności i atmosfera. Praca w grupie pozwala czerpać z wiedzy, doświadczenia i umiejętności innych członków.

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój społeczny.

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Umiejętność kontaktowania się z ludźmi.

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Kształtowanie pozytywnej relacji z drugim człowiekiem.

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Praca w grupach a praca indywidualna.

- Jak skutecznie prowadzić pracę w grupie?
- Rola nauczyciela w pracy zespołowej uczniów.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

→ NORMY

- Praca w zespole pobudza jednostkę do działania.
- Trzeba być pozytywnie nastawionym do wszystkich.
- Jednym z podstawowych warunków efektywnej pracy grupowej jest komunikacja pomiędzy jej członkami.

→ ZASADY

- W trakcie pracy w grupie uczyć się od innych.
- Staram się akceptować swoich rówieśników.
- Czuję się odpowiedzialny za siebie i innych.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

→ NORMY

- Członkowie grupy słuchają się wzajemnie.
- Szczerłość jest podstawą komunikacji.
- Korzyścią wynikającą z pracy zespołowej jest pojawianie się pomysłów, które mogłyby nie powstać podczas pracy indywidualnej.

→ ZASADY

- Gdy mamy podjąć jakieś wspólne działania w rodzinie, wszyscy wiedzą, co ma być zrobione i pomagamy sobie.
- Uczę przestrzegania przyjętych zasad.
- Zapewniam córce/synowi poczucie bezpieczeństwa.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

→ NORMY

- Praca w grupie kształtuje kompetencje społeczne.
- Pozytywna atmosfera redukuje stres uczniów i nauczyciela.
- Praca w zespole doskonali umiejętności twórczego rozwiązywania problemów oraz pogłębia abstrakcyjne myślenie.

→ ZASADY

- Każdy członek zespołu otrzymuje zadanie adekwatne do jego kompetencji, umiejętności i doświadczenia.
- Wykorzystuję odpowiednio dobrane środki dydaktyczne i staram się uatrakcyjnić zajęcia.
- Integruję zespół klasowy.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Praca grupowa polega na współpracy kilku uczniów przy opracowywaniu wspólnego zadania. Jest jedną z najpopularniejszych metod aktywizujących. Wspólnym zadaniem może być zorganizowanie przedstawienia szkolnego czy happeningu. W pracy zespołowej warto również wykorzystywać inne metody dedykowane do pracy w grupie takie jak: burza mózgów, metoda delficka, drzewo decyzyjne czy debata konferencyjna.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

W dorosłym życiu człowiek nieustannie tworzy jakąś grupę (rodzinną, zawodową, środowiskową). Umiejętność pracy w zespole wymaga liczenia się ze zdaniem drugiego człowieka i respektowaniem jego praw. Uczniowie zdają sobie sprawę, że jednym z podstawowych warunków efektywnej pracy grupowej jest komunikacja. Czują się odpowiedzialni za siebie i za innych. Praca w grupach umożliwia im uczenie się od siebie.

1.10. ZAGROŻENIA

Zagrożeniem może być powstanie zjawiska, gdy jednostki w grupie wkładają mniej wysiłku w realizację zadania niż gdy muszą pracować indywidualnie (próżniactwo społeczne). Pojawiają się wtedy gorsze efekty pracy zespołu. Minusem pracy w grupie jest rozproszona odpowiedzialność oraz niski poziom poczucia sukcesu. W trakcie pracy zespołowej zdarza się, że osoby, mające odmienne zdanie niż większość, są niewłaściwie traktowane. Praca w grupie niesie też ze sobą ryzyko wystąpienia konfliktów.

II. WYBRANA LITERATURA Z KOMENTARZEM

LALKA

- Cóż więc panu przeszkadza do wykonania tych zamiarów?
- Brak pieniędzy i pomocników. Do ostatecznego odkrycia potrzeba wykonać około ośmiu tysięcy prób, co, lekko licząc, jednemu człowiekowi zabrałoby dwadzieścia lat pracy. Ale czterech ludzi zrobi to samo w ciągu pięciu do sześciu lat...

Wokulski wstał z krzesła i zamyślony począł chodzić po numerze; Geist nie spuszczał z niego oka.

- Przypuśćmy – odezwał się Wokulski – że ja mógłbym panu dać pieniądze i jednego, a nawet... dwu pomocników... Lecz gdzie dowód, że pańskie metale nie są jakąś dziwną mistyfikacją, a pańskie nadzieje złudzeniami?

– Przyjdź do mnie, obejrzyj, co jest, sam zrób kilka doświadczeń, a przekonasz się. Innego sposobu nie widzę – odparł Geist.

↑ B. Prus, *Lalka*, Wydawnictwo Greg, Kraków 2020, s. 352-353.

KOMENTARZ

W przytoczonym fragmencie powieści *Lalka* jej autor, Bolesław Prus (1847-1912), przedstawia wizytę Stanisława Wokulskiego w laboratorium profesora Geista. Pobyt w tym fascynującym miejscu sprawił, że w Wokulskim obudziły się dawne naukowe fascynacje. Profesor Geist – jak prawdziwy uczonek – był całkowicie oddany nauce. Od czterdziestu lat tworzył wynalazki. Marzył o dokonaniu kolejnych przełomowych odkryć i zapał ten próbował przelać także na Stanisława Wokulskiego. Do opracowania swojego wynalazku potrzebował pracy czterech ludzi, których zaangażowanie ułatwiłoby i skróciło czas jego powstania. Taka współpraca zespołowa z pewnością wymagałaby interakcji i komunikacji pomiędzy jej członkami. Opierałaby się nie tylko na umiejętności słuchania innych, przyjęcia swojej roli w pracy zespołowej, ale także na rozumieniu innych punktów widzenia.

Wkład pracy jednej osoby przenosi się na sukces całego zespołu, dlatego współpraca wzmacnia poczucie przynależności oraz realizacji wspólnego celu. Wspiera budowanie zaufania i pozytywnie wpływa na atmosferę w pracy.

III. NAUCZANIE

3.1. SUGESTIE FILOZOFICZNE

Arystoteles twierdził, że człowiek musi żyć wśród innych ludzi i z nimi współpracować. Od urodzenia jest członkiem różnych wspólnot i grup. Nasza świadomość i sposób życia kształtują się w relacjach z innymi ludźmi. Natura człowieka wiąże się z potrzebą miłości, przyjaźni względem drugiego człowieka. Osoba dąży do tego, aby funkcjonować we wspólnocie i odgrywać w niej pewne role.

„Praca jest poddana etyce. Poprzez pracę nie tylko dochodzi się do dobrobytu, lecz również do drugiego człowieka, a nawet do Boga. Wartością, której jest poddana ludzka praca nie jest egoizm pracującego lub pracodawcy. Praca jest czynnością ludzką, dokonuje się wśród ludzi i jest dla ludzi”¹.

3.2. SUGESTIE DYDAKTYCZNE I PEDAGOGICZNE

Praca w grupach i zespołach jest popularną formą organizacji zajęć i realizacji rozmaitych zadań. Wykonywanie zadań w zespołach sprzyja zaangażowaniu całej klasy w proces uczenia się. Wymaga to podejmowania wspólnych wysiłków, współpracy, współdziałania, udzielania sobie pomocy i pełnienia różnych funkcji. Uczniowie mają możliwość wypowiedzania się, podejmowania decyzji, dokonywania wyborów. Rozwijają umiejętność tworzenia przyjaznej atmosfery, współpracy, tworzenia wspólnoty, myślenia w kategorii dobra wspólnego, a także komunikatywność i kreatywność. Im częściej uczniowie będą pracowali w grupie, tym większe szanse na to, że praca z czasem będzie coraz bardziej efektywna. Rozwój w tym kierunku odpowiada na wymagania rynku pracy.

„Świadomość udziału wyników naszej pracy w dobru wspólnym nadaje pracy człowieka pełniejszego sensu. Pracujemy nie tylko dla siebie, ale dla innych. Dzielimy się przez pracę naszym człowieczeństwem, budujemy siłę kapitału społecznego. Zapewniamy warunki do trwania grupy społecznej, narodu, rodziny”².

3.3. SUGESTIE PSYCHOLOGICZNE

Członków zespołu jednoczą poczucie przynależności, świadomość współzależności w realizacji celu, gotowość do współdziałania i zdolność do działania w jednolity sposób. Zespoły są tworzone po to, aby ich członkowie mogli zrealizować wspólny cel, który powinien być znany każdemu z nich.

Z uwagi na zróżnicowanie osobowości, nie każdy odnajdzie się w pracy zespołowej, aczkolwiek warto rozważyć jej zalety, szczególnie w kontekście pojęcia synergii, obrazowo przedstawianego za pomocą działania matematycznego $2 + 2 = 5$ (zamiast 4). Chodzi tu o współdziałanie, które sprawia, że praca jest wydajniejsza i efektywniejsza. Dzieje się tak dlatego, że zamiast działać w pojedynkę lub podążać drogą kompromisu, łączymy nasze wysiłki w kreatywnej współpracy, dzięki czemu znajdujemy zupełnie nowe rozwiązanie problemu lub sposób osiągnięcia wyznaczonego celu.

1 J. Tischner, *Zrozumieć własną wiarę*, Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 2012, s. 79.

2 W. Furmanek, *Praca jako dobro człowieka*, w: *Encyklopedia aksjologii pedagogicznej*, red. K. Chałas, A. Maj, Polskie Wydawnictwo Encyklopedyczne, Radom 2016, s. 847.

IV. NAUCZANIE RELIGIJNE

4.1. TEOLOG

Człowiek powołany jest do istnienia jako istota społeczna. Szczególnego znaczenia nabiera to powołanie w Kościele. Św. Paweł Apostoł wskazuje, że wszyscy ochrzczeni są członkami tego samego Ciała, każdy jest nieodłącznym Jego elementem i każdy ma swoje zadania (por. 1 Kor 12,12–28). To oznacza, że każdy z nas jest częścią większej całości owej rzeczywistości Kościoła, powodującą Jego wzrost lub redukowanie się. Jesteśmy odpowiedzialni za nasze wzrastanie w Chrystusie, który jest Głową Kościoła (por. Kol 1,18). Jesteśmy również odpowiedzialni za innych członków Kościoła, za współpracę z każdym człowiekiem będącym w tym Kościele. Każdy nasz talent czy charyzmat powinien być wykorzystany dla dobra wspólnoty, dla jej wzrastania. Wartości wspólnotowe, które będziemy rozwijać w Kościele, tworzą przyjazne środowisko życia i pracy, bowiem poszanowanie każdej osoby w zespole ma ogromne znaczenie motywacyjne. Grupa i właściwe relacje z innymi są ważnym czynnikiem rozwoju duchowego. Tworzenie właściwych relacji wymaga otwartości i cierpliwości. Istotą życia wspólnotowego w Kościele powinna być ostatecznie miłość w Chrystusie.

4.2. NAUCZANIE PAPIESKIE

” Dialog to wyzwanie polegające w istocie na przekształcaniu relacji między ludźmi, między narodami i ludami w życiu religijnym, politycznym, gospodarczym, społecznym i kulturalnym. Jest to wyzwanie miłości Chrystusa do ludzi, którą uczeń musi odtworzyć we własnym życiu: „Po tym wszyscy poznają, żeście uczniami moimi, jeśli będziecie się wzajemnie miłowali” (J 13,35).

↑ EIA 79.

” Praca musi służyć prawdziwemu dobru ludzkości, „pozwalając człowiekowi, jako jednostce i jako członkowi społeczności, na rozwijanie i wypełnianie jego integralnego powołania” (por. *Gaudium et spes*, 35). Aby tak było, nie wystarczy jedynie – wszak konieczne – przygotowanie techniczne i zawodowe, ani też stworzenie sprawiedliwego i uwzględniającego dobro wszystkich porządku społecznego. Potrzeba życia duchowego, które pomaga wiernym uświęcać się przez własną pracę, na wzór św. Józefa, który każdego dnia musiał troszczyć się o potrzeby Świętej Rodziny, zaspokajając je dzięki pracy swych rąk.

↑ Benedykt XVI, *Praca a duchowość człowieka. Homilia w uroczystość św. Józefa Oblubieńca NMP*, 19.03.2006, [online:] https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/homilie/jozef_19032006.html [dostęp: 31.08.2022].

” Takie podejście wymaga ostatecznie radosnej akceptacji tego, że żaden człowiek, kultura ani osoba nie może uzyskać wszystkiego samodzielnie. Inni ludzie są nieodzowni do budowania pełnego życia. Świadomość ograniczeń czy fragmentaryczności nie tyle jest zagrożeniem, ile staje się kluczem do wymarzenia i wypracowania wspólnego projektu.

↑ FT 150.

4.3. PISMO ŚWIĘTE

” Jest ktoś sam jeden, a nie ma drugiego,
i syna nawet nie ma on ani brata –
a nie ma końca wszelkiej jego pracy,
oko zaś jego nie syci się bogactwem:
„Dla kogóż to pracuję i duszy swej odmawiam rozkoszy?”.
To również jest marność i przykre zajęcie.

Lepiej jest dwom niż jednemu,
 gdyż mają dobry zysk ze swej pracy.
 Bo gdy upadną, jeden podniesie drugiego.
 Lecz samotnemu biada, gdy upadnie,
 a nie ma drugiego, który by go podniósł.
 Również gdy dwóch śpi razem,
 nawzajem się grzeją;
 jeden natomiast jakże się zagrzeje?
 A jeśli napadnie ich jeden,
 to dwóch przeciwko niemu stanie;
 a powróż potrójny niełatwo się zerwie.

↑ Koh 4,8-12.

4.4. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Osoba ludzka potrzebuje życia społecznego. Nie jest ono dla niej czymś dodanym, lecz jest wymaganiem jej natury. Przez wymianę z innymi, wzajemną służbę i dialog z braćmi człowiek rozwija swoje możliwości; w ten sposób odpowiada na swoje powołanie.

↑ KKK 1879.

V. LITERATURA

Adair J.E., *Budowanie zespołu*, tłum. E. Czerwińska, Studio Emka, Warszawa 2001.

Benedykt XVI, *Praca a duchowość człowieka. Homilia w uroczystość św. Józefa Oblubieńca NMP*, 19.03.2006, [online:] https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/homilie/jozef_19032006.html [dostęp: 31.08.2022].

Bielińska I., Jakubczyńska Z., *Efektywny zespół. Jak razem osiągnąć więcej? Strategie budowania silnego zespołu*, Wydawnictwo Edgard, Warszawa 2016.

Franciszek, *Encyklika Fratelli tutti*, Wydawnictwo M, Kraków 2020.

Furmanek W., *Praca jako dobro człowieka*, w: *Encyklopedia aksjologii pedagogicznej*, red. K. Chałas, A. Maj, Polskie Wydawnictwo Encyklopedyczne, Radom 2016, s. 840-849.

Jan Paweł II, *Adhortacja Ecclesia in Africa*, w: tegoż, *Adhortacje apostolskie Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, red. M. Romanek, Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 2006, s. 699-817.

Kwiatkowski S.M., *Pedagogika pracy*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008.

Pacana A., *Praca zespołowa i liderzy*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów 2017.

Półturzycki J., *Dydaktyka dla nauczycieli*, Wydawnictwo Naukowe Novum, Płock 2002.

Prus B., *Lalka*, Wydawnictwo Greg, Kraków 2020.

Tischner J., *Zrozumieć własną wiarę*, Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 2012.

Tomkowiak H., *Współzawodnictwo czy współpraca – model systemu edukacji a realia rynku pracy*, w: *Społeczno-edukacyjny potencjał szkoły a rynek pracy* (Psychologia i Pedagogika, t. 325), red. M. Christoph, S. Wawrzyniak, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznań 2020, s. 465–478.

Wojciszke B., *Psychologia społeczna*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2021.

